

ETNOGRAAFIA MUUSEUM

Küsimusleht nr. 51.

KÜSIMUSI RÕIVASTUSE ALALT.

Igale küsimusele vastates märkida koht ja aeg, kus ja millal üks või teine nähtus esines. Kui pole teada täpset aega, siis anda aeg umbkaudselt. Esemete ja nende kandmise kirjeldamisel selgitamiseks võimaluse korral lisada joonised ja skeemid. Kui on olemas rahvarõiva-fotosid, palume need saata muuseumile ümberpildistamiseks. Fotod saadetakse tagasi.

1. Kas mäletatakse, kellel püsis rahvarõiva kandmine kõige kauem ja miks. (Kas talupidajail, taluteenijail, saunikuil, külakarjustel?) Missuguse ajani püsis?

2. Kirjeldada seda rahvarõivaülikonda, mida veel viimati kanti, märkides ära üksikosad ja nende täpsed nimetused! Kas on nimetused aja jooksul muutunud? Millal? Kuidas?

3. Kas on vanu nimetusi kandunud tänapäevarõivastusele? Millistele? Millised nimetused?

4. Millal mindi üle linnamoelisele rõivastusele? Millal hakati ostma poeriiet?

5. Kas teatakse, millistel põhjustel hakkasid mõned inimesed varem kui teised kasutama linnamoelist rõivastust (kas majanduslikud või muud põhjused, näit. rahvakombed)?

6. Kas on olnud vahet jõukamate ja kehvemate rõivastuses? Milles see vahe peamiselt avaldus? Kas on olnud erilisi rõivaosi, mida kandsid ainult jõukamad või ainult vaesemad?

7. Kas on olnud vahet neidude ja abielunaiste rõivastuses? Milles see avaldus? Millised rõivaosad kuulusid ainult abielunaise rõivastusse, mida neidud ei tohtinud kanda? Kas teatakse, miks see tava oli maksev? Kunas see tava kadus, või on see püsinud viimase ajani?

8. Kas on kantud pikitriibulist seelikut? Kas on olnud aja jooksul triibustikus ja värvides muutusi? Millal need toimusid? Kas on hiljem hakatud eredamaid värve kandma, või vastupidi? Kas on triibustikus vahet olnud abielunaiste ja vallaliste, teiselt poolt taluperenaiste, taluteenijate ja popsinaiste rõivastuses? Milles see avaldus? Kas on triibud muutunud kitsamaks või laiemaks või hoopis teisenenud? Millal? Millistel põhjustel?

9. Kas on kantud põikitriibulist (ristitriibulist) seelikut? Kas enne või pärast pikitriibulise seeliku kandmist? Kas on värvides olnud erinevust pikitriibulise seelikuga võrreldes? Kas mäletatakse muutusi põikitriibulise seeliku lõikes, triipude laiuses ning asetuses, värvides? Millal? Kirjeldada täpselt, missugused olid seelikud erinevatel aegadel? Kas teatakse, millistel põhjustel muutused toimusid?

10. Kas on tuntud ka ruudulisi seelikuid? Missugused need olid (värv, ruudustiku suurus, koetehnika, lõige)? Millal kanti?

11. Kas kanti mitu seelikut korraga seljas?

12. Kirjeldada täpselt, kuidas seelikut seljas kanti! Kas seeliku kinnis jäi küljele või ette kõhule?

13. Kui pikki seelikuid kanti? Kas kandja vanus on siin ka mingit osa etendanud?

14. Kui on andmeid, kirjeldada täpselt, milliseid rõivastusosi kanti pikitriibulise, põikitriibulise või ruudulise seelikuga! Kas oli iga erineva seeliku kandmise ajal erinevusi teistes rõivastusosades (näit. särk, käised, ülrõivad, kaunistuste laad ja materjal, ehted)? Kui võimalik, siis kirjeldada iga erineva seeliku juurde kuulunud tervikkostüümi, ära märkides kõik üksikosad, nende kandmisviisi ja rahvapärased nimetused!

15. Kas on triibulist seelikut kantud alusseelikuna? Kas niihästi piki- kui ka põikitriibulist? Millal?

16. Kui pole kantud triibulist seelikut, siis kirjeldada, missugused olid seelikud varem, missugused tulid hiljem? Millal toimusid muutused? Kas on teada, miks toimusid muutused ja millistel mõjutustel? Kirjeldada kogu kostüümi koosseisu erinevatel aegadel!

17. Kuidas erines töö rõivas peorõivast? Kas on valmistatud eri töö rõivaid või on kantud peetud peorõivaid?

18. Kas oli peorõivastuses esemeid, mida töö juures harilikult ei kantud? Kas valmistati töö rõivaid erinevast materjalist, erineva lõikega? Kas töö rõivastel on olnud erinimetusid?

19. Millist töö rõivast kantakse praegu? Kas on levinud töökitlid? Kas kannavad naised pikki tööpükse? Millal hakati neid kasutama? Miks? Millistel eeskujudel?

20. Missuguste vahenditega (prees, paelad jne.) kinnitati särk eest lõua alt?

21. Kirjeldada, kuidas toimus särgi ja varrukate kinnitamine!

22. Kirjeldada, missuguseid rõivaid (kampsun, liistik jne.) kanti pidulikkudel juhtudel kodunt välja minnes särgi peal?

23. Kuidas need rõivad eest kinnitati?

24. Missuguseid kaela ja rinnaehteid kanti, kuidas ja missuguste rõivastusesemete külge olid viimased kinnitatud?

25. Kas naised kandsid kaela- või rinnarätikut?
26. Kas rätik kattis kaela- ja rinnaehted?
27. Missuguseid peakatteid kandsid naised, missuguseid neiud (pärg, tanu, müts, rätik jne.)?
28. Kirjeldage täpselt, kuidas mitmesugused peakatted olid pähe pandud?
29. Kas kanti mitut peakattet üksteise peal ja kuidas need kandmise ajal välja nägid?
30. Kuidas olid juuksed ühe ja teise peakatte kandmisel (lühikesed, pikad, lahtiselt, palmikus, kust lahk — kesk pead või küljelt)?
31. Kuidas kantakse rätikut praegu? Kas seotakse ümber pea (kuidas?), lõua alla või kukla taha? Kuidas on rätik otsmikul? Kas paistavad juuksed või seatakse rätiku äär otsmikule? Kas on meelekohtadele murtud volte?
32. Kas on vahet nooremate ja vanemate inimeste rätikukandmise viisis?
33. Kuidas kanti rätikut varematal aegadel? Kui võimalik, joonistada rätiku kandmisviisid, märkides juurde aeg, millal mingi viis oli tarvitusel!
34. Kas on olnud vahet vallalise ja abielunaise rätiku kandmisviisis? Milline?
35. Millisest materjalist oli rätik a) töö juures, b) pidulikel puhkudel?
36. Kas rätikud kooti kodus? Millises koetehnikas, milliseid värve ja mustreid armastati? Kas rätikuid osteti? Kas poest või harjuskitelt või mujalt? Milliseid rätikuid peeti ilusaiks?
37. Kirjeldage vöö sidumisviisi.
38. Kas vöö oli seotud seeliku värvile või särgi peale?
39. Kas põlle kandmisel põll kattis vöö, jäi vöö ülalt põlle alt paistma, või oli vöö mähitud põlle ääre peale?
40. Missuguseid sukki kanti?
41. Kuidas sukad üleval seisis (säärepaelttega või pastlanööri dega seotult)?
42. Missuguseid jalanõusid (pastlad, kingad) kanti?
43. Missuguseid jalanõusid kantakse praegu?
44. Kas kantakse praegu pastlaid? Millisest nahast valmistatakse? Missugune on pastla lõige ja kuju (lisada joonis)? Märkida pastla osade nimetused?
45. Kuidas seotakse pastlapaelad praegu? Kuidas on varem vanad inimesed pastlapaelu sidunud (lisada joonis)?

46. Kas on kantud nahkpükse? Kes kandsid — kas vaesed või jõukad? Mis nahast? Kes parkis, kes õmbles? Kas on nahkpükste lõige erinenud villaste pükste lõikest? Kas nahkpükstel oli erilisi ilustusi? Kas nahkpükste sääred kinnitati nõõpidega? Kas sukapaelad nahkpükste puhul kinnitati samuti kui tavalistel villastel pükstel, või oli siin erinevusi?

Hinnata